

Αθήνα, 9 Νοεμβρίου 2023

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης

Θέμα: «Εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου για την “Δίκαιη Ικανοποίηση Λόγω Υπέρβασης της Εύλογης Διάρκειας της Δίκης” από την Ελληνική Δικαιοσύνη και καθυστέρηση στην εκτέλεση των συναφών δικαστικών αποφάσεων από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης».

Ο συνηθέστερος λόγος καταδίκης της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.) είναι η καθυστέρηση στην απονομή της Δικαιοσύνης. Προκειμένου να εκλείψει αυτό το πρόβλημα που εκθέτει διεθνώς την χώρα, η ελληνική νομοθεσία το έτος 2014 διαμόρφωσε ένα νέο και ειδικό ένδικο βοήθημα. Συγκεκριμένα, με τον Ν.4239/2014 οι πολίτες που έχει παραβιαστεί το δικαίωμά τους για ταχεία απονομή της Δικαιοσύνης, έχουν δικαίωμα να καταθέτουν “αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για υπέρβαση εύλογης διάρκειας της δίκης”. Η αίτηση αυτή εκδικάζεται από το Δικαστήριο που κατηγορείται από τον πολίτη ότι έχει καθυστερήσει και εκδίδεται σχετική δικαστική απόφαση, η οποία δεν υπόκειται σε ένδικο μέσα (έφεση, αναίρεση κ.τ.λ.) με την οποία επιδικάζεται συνήθως ένα χρηματικό ποσό υπέρ του πολίτη.

Αυτή η διαδικασία, η οποία θα συμπληρώσει σε λίγο δέκα (10) χρόνια εφαρμογής, παρουσιάζει σημαντικές δυσχέρειες στην υλοποίησή της, με κίνδυνο να εκθέσει εκ νέου την Ελλάδα σε δικαστικό έλεγχο από το Ε.Δ.Δ.Α. Συγκεκριμένα:

1) Ο Ν.4239/2014 δεν καλύπτει όλες τις δικαστικές υποθέσεις στις οποίες παρουσιάζεται το φαινόμενο της υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης. Καλύπτει μόνον τις υποθέσεις επί των οποίων έχει εκδοθεί “οριστική” δικαστική απόφαση είτε βούλευμα πλημμελειοδικών ή εφετών (άρθρο 3 παρ. 1). Αυτό σημαίνει ότι ένας πολίτης που έχει περιμένει για χρόνια μια ποινική υπόθεση του η οποία τελικώς έληξε με “διάταξη” της

Εισαγγελίας, δεν έχει το δικαίωμα να αξιώσει την δίκαιη ικανοποίησή του. Υπάρχει μάλιστα σχετική δικαστική απόφαση με αυτήν την διαδικασία που απορρίπτει αίτημα δίκαιης ικανοποίησης αιτούσας ενώ η υπόθεση χρειάστηκε τέσσερα (4) χρόνια για να τεθεί τελικώς στο αρχείο με εισαγγελική διάταξη (απόφαση 525/2023 Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών). Η χώρα μας καταδικάστηκε με την απόφαση της 21.11.2019 του Ε.Δ.Δ.Α. στην υπόθεση Παπαργυρίου κατά Ελλάδας (προσφυγή αριθ. 55846/15) επειδή ο συγκεκριμένος νόμος 4239/2014 δεν περιλάμβανε τα βουλεύματα, γεγονός που οδήγησε στην τροποποίησή του με τον Ν.4842/2021, χωρίς όμως να μνημονεύσει και την περάτωση ποινικών υποθέσεων με εισαγγελική διάταξη. Ο νόμος δεν καλύπτει επίσης τις μη οριστικές, δηλαδή τις “παραπεμπτικές” δικαστικές αποφάσεις που επίσης ενδέχεται να εκδίδονται σε χρόνο που υπερβαίνει την εύλογη διάρκεια της δίκης.

2) Για την εκδίκαση μιας αίτησης δίκαιης ικανοποίησης απαιτείται η καταβολή παραβόλου από τους αιτούντες (άρθρο 3 παρ. 6 του Ν.4239/2014). Δεν προβλέπεται όμως η διάταξη δυνάμει της οποίας, σε περίπτωση βάσιμης αιτήσεως, διατάσσεται η επιστροφή του παραβόλου στον αιτούντα. Αποτέλεσμα αυτής της παράλειψης είναι να απορρίπτονται αιτήματα επιστροφής του παραβόλου ακόμη κι όταν οι αιτήσεις κρίνονται βάσιμες (βλ. ανωτέρω απόφαση 525/2023 ΜονΠρωτΑθ).

3) Ενώ ο Ν.4239/2014 ορίζει ότι η ημέρα συζήτησης της αίτησης δεν απέχει πέραν των πέντε (5) μηνών από την κατάθεση της (άρθρο 4 παρ. 2), ορισμένα Δικαστήρια υποβάλλουν τις εν λόγω αιτήσεις στην “διαδικασία των 90 ημερών” του Κ.Πολ.Δ. με αποτέλεσμα οι ημέρες συζήτησης να ορίζονται σε βάθος πολλών περισσότερων μηνών ακόμη και ετών, μετά την κατάθεση των αιτήσεων (βλ. 56/2022 Μονομελούς Πρωτοδικείου Χαλκίδας, 5140/2023 ΜονΠρωτΑθ, 1422/2022 ΜονΠρωτΑθ, 11267/2021 ΜονΠρωτΑθ, 392/2021 ΜονΠρωτΑθ, 15991/2020 ΜονΠρωτΑθ, 3698/2019 ΜονΠρωτΑθ). Επιπλέον, ενώ οι αποφάσεις πρέπει να δημοσιεύονται εντός δύο (2) μηνών από την συζήτηση της αίτησης (άρθρο 4 παρ. 6), έχει καταγραφεί υπέρβαση κι αυτής της προθεσμίας. Κατ’ αποτέλεσμα και η ίδια η διαδικασία της δίκαιης ικανοποίησης λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης πολύ συχνά περατώνεται καθ’ υπέρβαση των προθεσμιών που ορίζει ο Ν.4239/2014.

4) Ακόμη όμως κι όταν εκδίδονται οι αμετάκλητες αποφάσεις για την αποζημίωση των πολιτών, η εκταμίευση των χρηματικών ποσών συχνά υπερβαίνει το προβλεπόμενο χρονικό όριο των έξι (6) μηνών για την καταβολή τους στους πολίτες που δικαιώθηκαν. Όπως έγινε γνωστό από ανάρτηση δικηγόρου στο twitter, ο προϊστάμενος του τμήματος εκτέλεσης προϋπολογισμού και εκκαθάρισης δαπανών του Υπουργείου Δικαιοσύνης που αφορούν την δίκαιη ικανοποίηση σε αποφάσεις πολιτών υπέρ των οποίων έχουν

επιδικαστεί αποζημιώσεις από το Ελληνικό Δημόσιο, πληροφορεί πως η υπάλληλος που ήταν επιφορτισμένη με την εκκαθάριση αυτών των αποφάσεων έχει αποχωρήσει από την συγκεκριμένη θέση με αποτέλεσμα εδώ και καιρό να μην ασχολείται κανένας υπάλληλος με αυτό το ζήτημα παρά μόνο δευτερευόντως κάποιοι άλλοι υπάλληλοι του τμήματος αυτού. Σύμφωνα με την ίδια πηγή, αυτή την περίοδο “εκκαθαρίζονται” οι αποφάσεις του έτους 2021, δηλαδή δεν τηρείται καθόλου η 6μηνη προθεσμία του άρθρου 6 παρ. 1 του Ν.4239/2014. Δημοσιοποιήθηκε επίσης ότι ο προϊστάμενος ζητεί επανειλημμένα επιπρόσθετο προσωπικό προκειμένου να τεθεί σε προτεραιότητα η εκκαθάριση αποφάσεων που σχετίζονται με άδικες κρατήσεις και δίκαιες ικανοποιήσεις λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης.

Ερωτάται ο κ. Υπουργός:

- 1. Με ποιόν τρόπο θα συμπεριληφθεί στο νομικό πλαίσιο της δίκαιης ικανοποίησης λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης η περίπτωση των ποινικών υποθέσεων που έχουν περατωθεί με εισαγγελικές διατάξεις, καθώς και των αστικών υποθέσεων που αφορούν μη οριστικές δικαστικές αποφάσεις οι οποίες έχουν δημοσιευθεί καθ’ υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της δίκης;**
- 2. Θα εισαχθεί στο θεσμικό πλαίσιο ρητή διάταξη με την οποία θα αποδίδεται στους πολίτες η αξία του παραβόλου δημοσίου που είναι υποχρεωμένοι να καταβάλουν, όταν οι αιτήσεις τους κρίνονται βάσιμες από την Δικαιοσύνη;**
- 3. Σε ποιες ενέργειες προβαίνουν οι προϊστάμενοι των δικαστηρίων και οι επιθεωρητές προς τους δικαστικούς λειτουργούς που έχει κριθεί με βάση αυτές τις δικαστικές αποφάσεις ότι υπερέβησαν την εύλογη διάρκεια της δίκης κατά την έκδοση των δικαστικών αποφάσεων;**
- 4. Με ποιόν τρόπο θα διασφαλιστεί ότι τα Δικαστήρια κατά την διαδικασία αυτή θα τηρούν εφεξής τις νομοθετικά προβλεπόμενες προθεσμίες των 5 μηνών για τον ορισμό ημερομηνίας δικασίμου από την κατάθεση της αίτησης, καθώς και των 2 μηνών για την δημοσίευση απόφασης από την συζήτηση της αίτησης;**
- 5. Θα διατεθούν οι αναγκαίοι ανθρώπινοι πόροι στον προϊστάμενο του τμήματος εκτέλεσης προϋπολογισμού του Υπουργείου Σας, ώστε να τηρηθεί η προθεσμία της καταβολής των αποζημιώσεων εντός έξι (6) μηνών από την επίδοση των αποφάσεων, όπως ορίζει ο νόμος;**

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Δούρου Ειρήνη (Ρένα)

Ακρίτα Έλενα

Αναγνωστοπούλου Σία

Αποστολάκης Ευάγγελος

Βέττα Καλλιόπη

Γαβρήλος Γιώργος

Γιαννούλης Χρήστος

Καλαματιανός Διονύσης

Κόκκαλης Βασίλης

Μάλαμα Κυριακή

Μαμουλάκης Χαράλαμπος

Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος

Μπάρκας Κώστας

Νοτοπούλου Αικατερίνη

Ξανθόπουλος Θεόφιλος

Παναγιωτόπουλος Ανδρέας

Παπαηλιού Γιώργος

Πούλου Παναγιού

Σαρακιώτης Γιάννης

Χρηστίδου Ραλλία

Ψυχογιός Γιώργος